

KOOLIKAS

Noorte Koolkaste juhtide ajakiri

TARTUS

JUUNIKUUL 1938

Nr. 6

Õnnis ja ilus.

„Aeg on imelikult suur ja ilus. Veel mõne aasta eest, kui koolipingil valmistas mind vanade roomlaste põhimõte — „õnnis ja aus on isamaa eest surra“ — ei võinud ma aimata, et peagi saabub meile enestele moment teostada seda aadet. Millega, oh Issand, on meie põlv ära teeninud selle õnne, et võime teostada kõigi aegade ülimat unistust? „Aeg on imelikult suur ja ilus!“

Umbes seda kirjutas 1919. aasta jaanuaris kirjanik Henrik Visnapuu, kui tema sõber ja kaasvõitleja kanti koju lahinguväljalt, et matta teda kodukoha kalmistu sõmerasse mulda. See oli aeg, mil eesti patriootiline noorsugu tõttas rindele, et rinnaga kaitsta kodumaad. See oli aeg, mil see noorsugu võis unistada ainult sangarlikust surmast, mil veel vara oli unistada võidust. Veel palju pidi voolama sooja südameverd musta mulda, kui 24. veebruaril Ülemjuhataja kindral J. Laidoner võis teatada Asutavale Kogule, et Eesti riik on vaenlastest puhas.

Aga suurem osa noorust tõttas rindele, ei mõelnudki, et tema teos on midagi sangarlikku. See ei olnud nende meelest ju mingi vägitegu, vaid iseenesest mõistetav. Tuleb meelde lugu talvisest õhtust 1918. a. Olin oma sõbra juures, kus arutasime neid suuri sündmusi, mis tol ajal aset leidsid meie kodumaal. Seal tuli koju sõbra kuueteistkümne-aastane poeg. Tal oli suur rutt. „Ema,“ ütles ta, „pane mulle mõned sokid pakki. Me sõidame veel täna õhtul rindele!“ Isa naeratas, ema veidi kokkus, kuid ruttas üht ja teist kokku panema. „Noh, siis hüvasti! Ma lähen!“ Nagu oleks olnud tegemist paaripäevase õppereisiga

See poiss oli vanemate ainus poeg, ja ta ei tulnud iialgi tagasi.

Neid noori oli siis palju.

Tänasel võidupühal mäletame neid kõiki. Meile, vanema põlve inimestele, on see veel nagu olevik. Aga nooremale põlvele, kes viibib siin laagris, on see juba minevik, tükk ajalugu, mida äsja tuli õppida.

Aga ka vanem põlv seob tänast võidupüha minevikuga, kaugel minevikuga. Täna sirutame kätt üle pika-pika rea haudade muistse vabadussõja sangaritele. Oleme viinud täide nende palavaima soovi, millega nad varisesid mulda. Võit vaenlase üle, nende palavaim igatsus, jäi neil saavutamata. Meie olime neist õnnelikumad. Nemad võitlesid vabaduse eest ja kaotasid. Meie võitlesime ja võitsime.

Muistsed vabadusvõitlejad kaotasid iseseisvuse, vabaduse ja maa. Aga ei suudetud röövida nende hingest vabadusiha. Teda pärandati kui kõige kallimat varandust põlvest põlvesse. Ajalugu on tunnistajaks, kuidas need vabaduse sädemed loendamatutel kordadel löid heledale lõkkele, et summutatult jälle tagasi tõmbuda katte alla.

Meie viimne võidurikas vabadussõda on läinud juba ajalukku. Seda tunnistavad arvrikkad mälestussambad. Mida kaugemale tulevikku, seda monumentsemateks muutuvad vabadussõja kangelaste kujud.

Aga nende noorte soontes voolab ka kangelaste veri. Paljud tunnevad kangelaste tegude järele igatsust ja tunnistavad, et nad selleks on alati valmis. Mõnedki kahetsevad, et neil ei ole selleks võimalusi. Vanem põlv on juba kõik teinud, mis teha oli, meile ei ole jäänud midagi järele.

Aga saatuse teed on meie silmade eest varjul. Vanem põlv ei võinud omal ajal ka uneski näha, missugused suured ülesanded teda ootavad. Kuid kangelased ei olda mitte ainult võitluses ja surmas, vaid kangelased ollakse ka igapäevases elus. Õnnis on isamaa eest surra, aga ilus on ka isamaa auks elada.

Aeg on imelikult suur ja ilus ka neile noortele, kes sündinud vabas Eestis sini-must-valge lipu all. Seda tunnevad nad ise vast palju hiljem, aastakümnete pärast, siis kui see põlv, kes võitnud vabadusvõitluse, on läinud juba mulla alla. Kui nad hiljem vanade meestena seisatavad Eesti riigi loojate ja Eesti suuremate riigimeeste Konstantin Pätsi ja Juhan Laidoneri võimsate mälestussammaste ees, siis paljastavad nad harduses pead ja ütlevad oma lastele: „Kui meie olime teie vanused, siis olid nad meie juhid ja meie õpetajad. Nemad istutasid meie südamesse armastust oma riigi ja rahva vastu. Nemad juhtisid meid kõrgete ideaalide poole. Nemad olid oma eluga, tööga meile eeskujuks ja teenäitajaiks.“

M. Raud.

Harju Maleva abivanem.

Nendest, kellele kuulub meie eriline austus.

Vabadussõja raskeis ja ägedais võitlusis 1918.—1920. a. Eesti saavutas riikliku iseseisvuse, mis on kogu rahva ülimate jõupingutuste viil. Seejuures osa kodanikke näitas üles erilist vahvust lahinguväljal või erilisi teeneid. Tunnustähena neile Vabadussõja kangelasile ja iseseisvuse rajamise silmapaistvamatele tegelastele Vabariigi Valitsus annetas Vabadusristi — Eesti riikliku aumärgi. Selle kõrge aumärgi osaliseks on saanud 2078 Eesti kodanikku ja 1057 välismaalast.

Vabadusristi kavaleride hulka kuulub ka noorte kotkaste juhte. Nende, noorkotkaste juhtide, Vabadussõja sangarite tundmine on kõikide noorte kotkaste pühamaks kohustuseks!

ARAK, VIKTOR, kapten, VR II/3.

Sünd. 22. IV 1896 Sindi alevis Pärnumaal. Vabadussõjast võttis osa soomusr. „Kapten Irv“ kompaniülemana. NK Tallinna/Kalevi mlvk. vanematekogu liige.

ASMUS, PEETER, kolonelleitnant, VR II/2 ja 3.

Sünd. 26. V 1893 Pangodi v. Tartumaal. Vabadussõjast võttis osa alates 23. XI 1918 4. jal.-rüg. noor.-ohv., l.-r. soomusr. nr. 3 kompaniülemana ja rongiülemana. Sai haavata Kärmo lah., Sõeru metsavahi maja juures ja Dubrovka k. juures. Kaitseliidu Tartumaa Maleva pealik. Tartumaa NK Sõprade Seltsi juhatuse liige. „Kotka“ toimetuse nõukogu liige.

BALDER, AUGUST, kolonel, VR II/3.

Sünd. 25. X 1891 Undla v. Virumaal. 11. XI 1918 astus Kadrina kaitseliidukompanii ülemaks ja võttis osa lahingutest punaväe vastu Eesti rahvaväe taandumise ja hiljemini pealetungi ajal kuni Rakvere vallutamiseni. Pärast Rakvere vallutamist läks ohvitseride reservi; märtsikuu algul läkitati 1. jal.-rüg., kus teenis 7. kompanii ül., jalaluurajate-k-do ül. ja 5. komp. ülemana kuni Vabadussõja lõpuni. Kaitseliidu Peastaabi õppe- ja spordiosakonna pealik ja NK Tallinna / Põhja mlvk. vanem.

ARAK, VIKTOR,
kapten, VR II/3.

ASMUS, PEETER,
kolonelleitnant, VR II/2 ja II/3.

BALDER, AUGUST,
kolonel, VR II/3.

HEINZE, OTTO,
kindralmajor, VR I/2 ja II/3.

KIUDORV, ARTUR,
kapten, VR II/3.

KLAAR, JAAN,
vanemleitnant, VR I/3, II/2 ja II/3.

KOERN, VIKTOR,
kolonel, VR II/3.

KOGER, ELMAR,
n.-leitnant, VR II/2 ja II/3.

HEINZE, OTTO, kindralmajor, VR I/2 ja II/3.

Sünd. 11. III 1877 Kõtlõ m. Jamburgi maak. Vabadussõjast võttis osa 21. XI 1918 kuni 12. X 1919 1. jal.-rüg. ülemana ja 12. X alates 1. diviisi ülema abina ja sama diviisi ülemana. Harju/Kloostri/Vasalemma vanakotkas.

KIUDORV, ARTUR, kapten, VR II/3.

Sünd. 23. V 1886 Rápina-Tammistul Võrumaal. Vabadussõja algul määrati 5. jal.-rüg., kus teenis komp. vanemohvitserina ja kompanii aj. ülemana. Nimetatud väeosaga võttis osa lahingutest Narva ja Pihkva rindel; sai haavata. Tartumaa Maleva Rápina malevkonna pealik.

KLAAR, JAAN, vanemleitnant, VR I/3, II/2 ja 3.

Sünd. 27. I 1889 Muhu-Suurvallas Saaremaal. Vabadussõjast võttis osa sõjalaeva „Lembitu“ komandörina; oli mõnda aega Merejõudude juhataja k.-t. ja täitis mitmeid tähtsaid eriülesandeid. NK Tallinna/Ida mlvk. vanematekogu liige.

KOERN, VIKTOR, kolonel, VR II/3.

Sünd. 24. V 1892. Pärit Puurmani v. Tartumaalt. Vabadussõjas võttis osa lahingutest 5. jal.-rüg.-komp. noor.-ohv., van.-ohv. ja ülemana Viru ja Pihkva rindel ja sai haavata Pihkva kaitsmisel Fomkino all. Narva NK Sõprade Seltsi esimees.

KOGER, ELMAR, n.-leitnant, VR II/2 ja 3.

Sünd. 18. I 1896 Meeri v. Tartumaal. Vabadussõjas osa võtnud paljudest lahingutest soomusr. nr. 3. Haavata saanud Sänna mõisa lahingus. KL Tartumaa Maleva Elva mvk. pealik.

KULBOK, HUGO, kolonelleitnant, VR II/3.

Sünd. 10. VIII 1890 Jõgeveste v. Valgamaal. Vabadussõjast võttis osa alates 13. XII 1918 kuni sõja lõpuni l.-r. soomusrongil nr. 3 kuulipild.-k-do, dessantkompanii ja dessantpataljoni ülemana. Kaitseliidu Tartu Maleva pealik. Tartu NK Sõprade Seltsi juhatuse liige.

LEETS, GEORG, kolonel, VR I/3 ja II/3.

Sünd. 8. VIII 1896 Pärnus. Vabadussõjas teenis patareülema abina 1. srtv.-rüg. 5. patareis, väljapatarei nr. 9 ülemana ja grupiülemana. Võttis osa paljudest lahingutest sõja algusest lõpuni. Sai lahingus haavata. Tartu Sõjaväeringkonna ülem. NK Tartu Maleva vanema abi.

LEPP, JAAN, kolonelleitnant, VR II/2 ja 3.

Sünd. 19. VII 1895 Anija v. Harjumaal. Vabadussõjas osa võtnud lahingutest taganemisel Auvere jaamast kuni Kehra jaamani ja pealetungil Tapa, Valga, Petseri, Pihkva vallutamisel, Läti vabastamisest ja landesveeri vastu algusest lõpuni, samuti ka Riia linna kaitsmisest oktoobrikuus 1919 Bermond'ti vastu ja hiljemini Narva ja Pihkva rindel enaml. vastu. KL Narva Maleva pealik. NK Tallinna Maleva vanematekogu juhatuseliige.

LISTAKIND, PAUL, leitnant, VR I/3.

Sünd. 21. VI 1889 Rápina v. Võrumaal. Vabadussõjast võttis osa Tartu kaitsepatalj. ja 8. jal.-rüg. koosseisus, olles neis väeosades komandandik-do ülemaks. KL Petseri malevkonna pealik ja NK Petseri mlvk. vanematekogu liige.

KULBOK, HUGO,
kolonelleitnant, VR II/3.

LEETS, GEORG,
kolonel, VR I/3 ja II/3.

LEPP, JAAN,
kolonelleitnant, VR II/2 ja II/3.

LISTAKIND, PAUL,
leitnant, VR I/3.

LUGUS, JAAN,
kolonelleitnant, VR I/3.

MÄNNIK, AUGUST,
leitnant, VR II/3.

NEPS, EDUARD,
kapten, VR I/3, II/2 ja II/3.

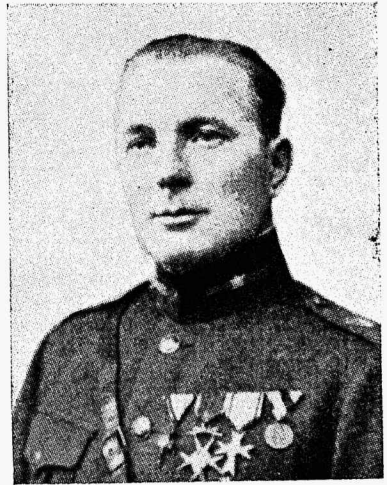

PORI, ANTON,
major, VR II/3.

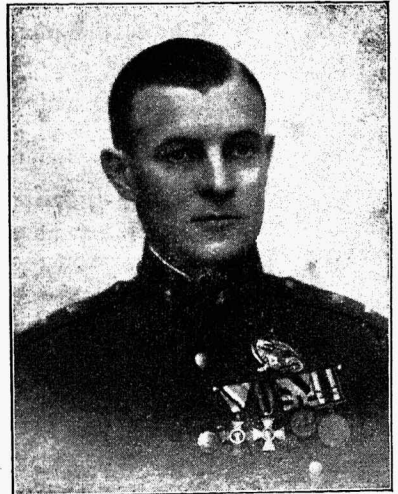
REBANE, HANS,
kaptén, VR II/3.

RIIVES, RUDOLF,
kaptén, VR II/3.

SELVET, ALEKSANDER,
kolonel, VR I/3.

SEPPIK, EDMUND,
kaptén, VR II/3.

LUGUS, JAAN, kolonelleitnant, VR I/3.

Sünd. 16. VII 1891 Vana-Võidu vallas Viljandimaal. Vabadussõjast võttis osa 6. jal.-rügemen digiga. Sai haavata Lätimaal Varna alevi all. KL Pärnu Maleva pealik. NK Pärnu Maleva vanematekogu liige.

MÄNNIK, AUGUST, leitnant, VR II/3.

Sünd. 23. III 1894. Pärit Alliku v. Järvamaalt. Vabadussõjas võttis osa lahingutest 6. jal.-rüg. nooremohvitserina ja kompaniülemana kuni sõja lõpuni. Järva/Türi/Käru vanakotkas.

NEPS, EDUARD, kapten, VR I/3 ja II/2 ja 3.

Sünd. 25. III 1894. Pärit Tartumaalt. Vabadussõjast võttis osa soomusr. nr. I („Kapten Irv“) rongi esimesest väljasõidust alates. 2. I 1919 määrati rongiülema vanemaks abiks ja alates 24. I 1919 rongiülema k.-t. Vabadussõjas sai kolm korda haavata: Tartu vallutamisel, Irboskas ja Riias. Kaitseliidu malevkonna pealik. Harju/Hageri-Kohila mlvk. vanematekogu liige.

PORI, ANTON, major, VR II/3.

Sünd. 10. V 1895. Pärit Viljandi v. Viljandimaalt. Vabadussõja ajal teenis 2. jal.-rüg. 3. kompaniis nooremohvitserina, hiljemini kompaniülemana. Võttis osa lahingutest Aidu, Röpina, Petseri, Irboska, Vastseliina m., Munamäe ja Marienhauseri all. Saaremaa Maleva õpperühma vanakotkas.

REBANE, HANS, kapten, VR II/3.

Sünd. 20. VIII 1891 Uue-Põltsamaa v. Viljandimaal. Vabadussõjas võttis osa lahingutest 1. jal.-rüg. 6. komp. ülemana enamlaste ja landesveeri vastu. KL Põltsamaa komp. pealik. Sakala NK ja Ktr. Põltsamaa osak. Sõprade Seltsi laekur.

RIIVES, RUDOLF, kapten, VR II/3.

Sünd. 19. VI 1890 Vana-Kuustes Tartumaal. Vabadussõja ajal teenis Kambja kihelkonna kaitseliidu ülemana 18. XI kuni 24. XII 1918, Kuperjanovi partis.-rüg. 24. XII 1918 kuni 10. II 1921 kompaniülemana, pataljoniülema k.-t., rüg. adjutan-dina, rüg. ülema abina ja rüg.-ülema k.-t. KL Kambja malevkonna pealik ja NK Kambja mvk. vanematekogu liige.

SELVET, ALEKSANDER, kolonel, VR I/3.

Sünd. 27. III 1884 Albu v. Järvamaal. Vabadussõjas teenis 1. jal.-rüg. II pat. ülemana ja hiljemini 1. div. tag.-patalj. ülemana. Narva NK Sõprade Seltsi laekur.

SEPPIK, EDMUND, kapten, VR II/3.

Sünd. 2. IX 1895 Tallinnas. Vabadussõjas teenis 5. jal.-rüg. 6. kompanii veltveebina ja nooremohvitserina; võttis osa paljudest lahingutest. NK Tallinna/Lõuna mlvk. laskurpealik.

STERNBECK, OTTO, kindralmajor, VR I/2.

Sünd. 24. XII 1884 Albu v. Järvamaal. Vabadussõjast võttis osa Tallinna 1. kaitsepataljoni ülemana detsembrist 1918 kuni maini 1919 ja hiljemini 8. jal.-rüg. ülemana. NK Tallinna/Lõuna mlvk. auvanem.

TALUSAAR, ADO, kapten, VR II/3.

Sünd. 21. IX 1893. Pärit Hummuli v. Valgamaalt. Vabadussõja ajal ilmus teenistusse 5. XII 1918 ja määrati 11. XII 1918 5. jal.-rüg.; võttis kuulipild. komp. osa paljudest lahingutest Viru ja Lõunarindel. NK Võru/Linna mlvk. pealik.

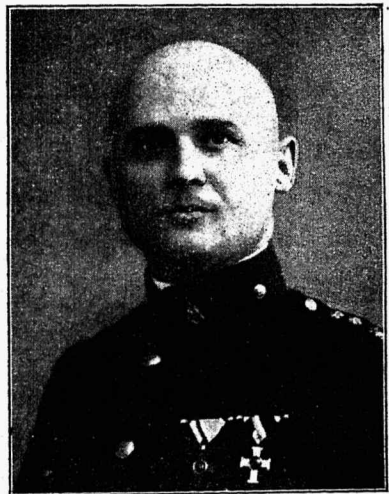
STERNBECK, OTTO,
kindralmajor, VR 1/2.

TALUSAAR, ADO,
kapten, VR II/3.

TAMM, JOHANNES,
leitnant, VR II/3.

TRAKSMAA, AUGUST,
kolonel, VR I/3 ja II/3.

TAMM, JOHANNES, leitnant, VR II/3.

Sünd. 27. VIII 1887. Pärit Krüüdneri v. Tartumaalt. Vabadussõjast võttis osa 4. jal.-rüg. alates 27. XI 1919 kuni lõpuni nooremohvitserina ja kompaniülema k.-t. Lahingus Kahala küla all sai raskesti haavata. NK Harju/Rapla mlvk. vanem.

TRAKSMAA, AUGUST, kolonel, VR I/3 ja II/3.

Sünd. 28. VIII 1893 Rägavere v. Virumaal. Vabadussõtta astus 23. XI 1918 5. jal.-rüg. 3. komp. ülemana alamkapteni auastmes; juunikuus 1919 nimetati II pat. ülemaks, kellena teotses kuni sõja lõpuni. „Kotka“ toimetuse nõukogu liige.

TRIIK, PAUL, kolonel, VR II/3.

Sünd. 11. I 1896 Tallinnas. Vabadussõjast võttis osa 3. jal.-rüg. pataljoniülemana ja 8. jal.-rüg. ülema abina. Lahingutest võttis osa esimese väeosaga Lõunarindel ja viimasega Narva all. NK Võru vanemate pere juh. liige.

UNIVER, PEETER, kapten, VR II/3.

Sünd. 6. II 1893. Pärit Pöögle v. Pärnumaalt. Vabadussõjast võttis osa lahingutest Lõunarindel ja landesveeri vastu alates 21. XI 1918. a. 3. ja 6. jal.-rüg. nooremohv. ja kuulip.-komando ülemana. Sai haavata Kärstna m. all. NK rühma vanakotkas.

VAHER, GEORG, kolonelleitnant, VR II/3.

Sünd. 4. I 1888. Pärit Saadjärve v. Tartumaalt. Vabadussõjast võttis osa 4. jal.-rüg. koosseisus 3. XII 1918 kuni sõja lõpuni. Praegu KL Viru Maleva pealik ja NK Viru Maleva vanematekogu liige.

VILMAA, HANDO, VR II/3.

Sünd. 1902 Taebla v. Läänemaal. Vabadussõjast võttis osa Pärnu kooliõpilaste-kompaniis, minöörrongil ja k.-r. soomusr. nr. 1. Tegi kaasa lahingud Abja, Halliste, Mõisaküla, Ruhja, Valga ja Marienburgi piirkonnas, Põhovi suunas ja Irboska all. Lääne/Risti/Taebla vanakotkas.

VINK, ALEKSANDER, leitnant, VR II/3.

Sünd. 10. VIII 1886. Pärit Sangaste v. Tartumaalt. Vabadussõjast võttis osa lahingutest Tallinna 1. kaitsepat. ja 7. jal.-rüg. Lahingutes sai kaks korda haavata. Tartumaa Tartu-Maarja/Külitse vanakotkas.

VIRU, AUGUST, kolonelleitnant, VR II/3.

Sünd. 27. VIII 1893. Pärit Rasina v. Tartumaalt. Vabadussõjast teenis 6. jal.-rüg. kompaniülemana. Võttis osa paljudest lahingutest punaväe ja landesveeri vastu. Sai haavata Moglino juures. Praegu Pärnu-Viljandi kaitseringkonna staabi ülem. Sakala NK ja Ktr. Sõprade Seltsi esimees.

VIRULA, TÖNIS, kapten, VR II/3.

Sünd. 6. VII 1894 Vastsemõisa v. Viljandimaal. Vabadussõjast võttis osa nooremohvitserina Pärnu kaitsepataljoni ja 5. komp. ülemana 9. jal.-rüg. Tegi kaasa Pärnu kaitsepat. lahingud Heinaste-Jäärja rajoonis ja 9. jal.-rüg. 5. komp. lahingud landesveeri vastu ja Viru rindel. Praegu KL Tori malevkonna pealik ja Pärnumaa/Tori/Virula vanakotkas.

TRIIK, PAUL,
kolonel, VR II/3.

UNIVER, PEETER,
kapten, VR II/3.

VAHER, GEORG,
kolonelleitnant, VR II/3.

VIILMAA, HANDO,
VR II/3.

VINK, ALEKSANDER,
leitnant, VR II/3.

VIRU, AUGUST,
kolonelleitnant, VR II/3.

VIRULA, TÕNIS,
kapten, VR II/3.

Annetati tunnustusväljendeid.

Noorte Kotkaste organisatsiooni 8. aastapäeva puhul annetas Vanem noorte kotkaste Aitaja-, Teenete-, Kotkajuhi- ja Eeskujuliku noorkotka märgid ning Teenetekirjad järgmistele vanematele, pealikele ja noortele:

Aitaja märk.

Harju Malevast: Uuepõllu, August; Jänes, Helene; Ranna, Herbert.

Järva Malevast: Liivik, August; Praks, Eduard; Rõuk, Andres; Luukas, Johan; Toomsoo, Juhan; Juris, Voldemar.

Lääne Malevast: maj. Naarits, Kaarel; Sinikas, Mary; Kumar, Voldemar.

Narva Malevast: Coulson, Thomas.

Petseri Malevast: Viilup, Viktor; Kard, Roman; Toming, Johannes; Piip, Johan; Ormus, Helmi.

Pärnu Malevast: kol.-ltn. Lugus, Jaan; Kolts, Peeter; Helila, Aleksander; Aitsam, Madis; Sutt, Jakob; Sutt, Marta.

Pärnumaa Malevast: Looväli, Jüri; ltn. Laur, Anton-Heinrich; ltn. Puusaar, Karl; Malksoo, Aleksander; Tamm, Natalie; Talts, Karl; Sark, Leida; Roosmaa, Tõnis.

Saaremaa Malevast: Otsstavel, Hendrik.

Sakalamaa Malevast: Scheller, Jaan; Seppanen, Antti; Rull, Ado; Ömb-lus, Märt.

Tallinna Malevast: Teder, Kalju-la; Birk, Helmi.

Tartu Malevast: prof. Ein, Ernst; kol. Leets, Georg; Ruus, Alfred; Unt, Voldemar; Kuus, Helene; Viirmaa, Aleksander, v. a. o. Välbe, M.

Valga Malevast: Velner, Värdi.

Viru Malevast: Pajos, Herta; Muut-ra, Mary; Kraus, Ida; Muinast, Valve.

Võru Malevast: Reinet, Jaan; Randvere, Theodor; Kalekaur, Eduard; Vislapuu, Rudolf; Raup, Bruno; Kitsberg, Peeter.

Kaitseliidu Peastaabist: Kask, Christian; kpt. Truuvete, Aadu.

Teenetemärk.

Harju Malevast: Krönström, Adolf.

Narva Malevast: nmgr. Saari, Maanu.

Petseri Malevast: Raidma, August; pk. Vabarna, Arvo.

Saaremaa Malevast: kj. Töldsepp, Elmar.

Viru Malevast: kol. Külaots, Vassili; Raudsepp, Peeter; nk. Talvar, Ants.

Võru Malevast: nk. Vaher, Alfred; pk. Pallits, Aksel; Puudist, August; kj. Leis, Ludvig.

Teenetekiri.

Järva Malevast: Kaasik, Voldemar.

Lääne Malevast: nk. Lahe, Johannes; nk. Pits, Evald.

Petseri Malevast: Erik, Aleksander.

Saaremaa Malevast: pk. Truu, Mart; pk. Heinlaid, Rein; Lahesalu, Herman; kp. Valgre, Härm; Vaher, Albert; Teiss, Vassili; Pukk, Vassili.

Sakalamaa Malevast: kp. Kadak, Valter; Pallas, Anton; Algma, Peeter; Algma, Jaan.

Tallinna Malevast: Kotkas, Erik; Tael, Alo.

Tartu Malevast: kj. Kansvei, Arved. Tartumaa Malevast: nk. Kaaramaa, Oskar; pk. Nuka, Oskar.

Valga Malevast: pk. Akermann, Jaan.

Viru Malevast: Aruste, Juhan; Nordmann, Harri; Viilip, Karl; nk. Klaus, Jaan; nk. Salutamm, Aleksander; nk. Mannilo, Valdo; nk. Salu, Herbert.

Võru Malevast: Konksi, Johannes; nk. Hussar, Evald.

Kotkajuhi märk.

Lääne Malevast: nk. Parvits, Johannes; nk. Ulpus, Anton.

Narva Malevast: nk. Kütt, Nikolai.

Pärnumaa Malevast: nk. Ollino, Hendrik.

Saaremaa Malevast: nk. Kivi, Aleksander; nk. Seppel, Albert; nk. Partel, Anton.

Tallinna Malevast: nk. Vassermann, Rudolf.

Tartumaa Malevast: nk. Aarma, Arsi; nk. Tarmu, Ants; nk. Jagoman, Elmar.

Valga Malevast: nk. Sirel, Viktor; nk. Tamm, Bernhard.

Viru Malevast: nk. Toome, Aksel; nk. Kalda, Ants; nk. Pihlau, Voldemar.
Võru Malevast: nk. Anso, Jaan.

Eeskujuliku noorkotka märk.

Harju Malevast: nk. Pruul, Aleksander.

Lääne Malevast: nk. Soondra, Ilmar.
Saaremaa Malevast: nk. Kaal, Ilmar; Mikk, Ants.
Tallinna Malevast: nk. Ella, Ülo; nk. Heint, Valter.
Tartumaa Malevast: nk. Rajalo, Ferdinand.
Võru Malevast: nk. Talmel, Albert.

Toitlustamise korraldamisest noorte kotkaste laagrites.

Noortemagister E. Vardja.

Seni tavaliselt suuremates noorte kotkaste laagrites toitlustamist korraldas naiskodukaitse, kuna poisid täitsid vaid kõõgis töötöimkondlaste ülesandeid puulõhkumise, veekandmise, katlaküürimise ja kartulikooremise näol. Seevastu väiksemates laagrites korraldavad toitlustamist noored juba iseseisvalt. Kuid esineb siiski veel juhtumeid, kus ka väiksemates laagrites on toitlustamise korraldajateks naiskodukaitse liikmed.

Üks peapõhjusest, mis juhte on sundinud paluma naiskodukaitse liikmeid toitlustamise korraldajajaks, on kartus, et poisid ei suuda sellega hakkama saada. Ent siin sageli jääb tähelepanematuks asjaolu, et meil on vanemaid poisse, kes suudavad juba iseseisvalt toitu valmistada ja toime tulla isegi toitlustamise juhtimisega. Et see nii on, näitab tegelik elu. On ilmnunud juhuseid, kus koka erikatse sooritajatel poistel, kes toitlustasid laagris kõrvuti naiskodukaitsega, õnnestusid toidud paremini kui naiskodukaitse liikmeil. Kuid selle juures peame silmas pidama, et juhul kui kavatseme laagris toitlustamist usaldada noortele endile, siis tuleb laagri toidukava juba varakult kindlaks määrata ja teatada üksikutele poistele, missuguseid toite nad laagris peavad valmistama. See on vajalik kodus toiduvalmistamise õppimiseks ning ettevalmistustööde tegemiseks.

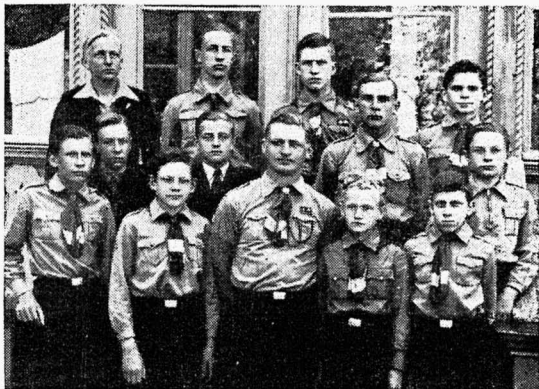
On ettevalmistustööd tehtud, võime julgesti laagrisse minna.

Koka erikatset ja sellega ühenduses toitlustamise tööd tuleb lugeda üheks huvitavamaks tööalaks noorkotkaste töökavas. Pealegi niivõrd täpset ja hoolikat tööd kui kõõgi töö ja toiduvalmistamine ei suuda pakkuda ükski laagri tööala. Hilinemised isegi mõne hetke võrra ei anna teiste tööde juures nii tugevasti tunda kui kõõgitöös, sest kui mõnel teisel alal ja töö läbiviimisel on võimalik hilinemist ja hooletust parandada kiiruse suurendamisega, siis ei suuda meie toiduvalmistamisel seda mitte. Laagri kokk kannab vastutust kogu salga või rühma heaolu eest.

Toidukava koostamisel tuleb silmas pidada, et see vastaks poiste eanõuetele. Nii senini laagrite toidukavas esinenud lihasuppe (eriti on see maksev peagu igal pool laagrites esimesel päeval lõuna toidukavas esineva lihaga hernesupi kohta) peaksid asendama piimasupid, pudrud ja mitmesugused praed. Lihasuppide toidukavva võtmise põhjusena toidukava koostajad ütlevad, et laagri olukorras ei tohtivat poisse hellitada ja toiduvalmistamise algelise olukorra tõttu olevat mitut toitu võimatu valmistada. Võin ütelda oma laagripraktikast, et need väited ei pea paika.

NK Kuperjanovi rühm, kes tuli „Alati Valmis!“ rühmadevahelisel võistlusel I kohale. Esireas keskel Märt Mõttuste, kes tuli „Alati Valmis!“ individuaalvõistlusel I kohale.

Toidu hulga kindlaksmääramisel tuleb silmas pidada ühte asjaolu, et laagrisse tulevad poisid, aga eriti linnapoisid omavad esimestel päevadel suuremat söögiisu kui hiljem, millal on laagris viibitud juba mõned päevad. Alati tuleb toitu anda poistele nii palju, et nad saaksid oma isu täita. Laagri halb õppekava ega halvasti õnnestunud luuremängud ei jäta kunagi nii kestvaid mälestusi kui halb toitlustamine.

Senini on peagu igal pool poisse laagrites toitlustatud kolm korda: hommikul kell 08.00, lõunal kell 14.00 ja õhtul kell 20.00. Laagrielu mittetundjal näib siin kõik korras olevat, sest toitlustatakse ju kolm korda kuue-tunniliste vaheaegade järele. Tegelikult on siin vaja parandusi. Nimelt peame üle minema neljakorralisele toidusüsteemile. Kuna laagrites tõustakse

üles kell 07.00, s. o. ainult üks tund aega enne hommikueinet, siis hommikueinel kipub esilduma isupuudus ja selletõttu ei sööda tarvilikul määral. Selle tulemusena võime märgata nii kella 12—13 paiku poiste pilke, mis on suunatud köögi poole. Ka on kella 12 ajaline nõue toidu järele tingitud tegelikust elust, sest kodus suvel kui ka koolis talvel on sel ajal söögi aeg lõunaote näol. Sellest sõltuvalt meie peame ühe toitlustamise korra juurde võtma. Seda on kõige otsustarbekohasem teha kella $1\frac{1}{2}$ 12 paiku lõunaote näol. Lõunaote juurdevõtmine suurendab toidukulu vaid õige vähesel määral, kuna lõunaote koosnegu vaid 1—2 klaasist piimast ja paarist võileivast, sellest piisab küllaldaselt. Samuti lõunaote teostamine ei nõua kuigi palju aega ega vaeva.

Noorte Kotkaste Peastaabi kirjastusel ilmus

Noorte kotkaste vorm I

Raamat on müügil Kaitseliidu Tarvetelaos ja suuremais raamatukaupluses hinnaga à 20 senti.

**NOORTE KOTKASTE
PEASTAAP**
27. mail 1938. a.
Nr. 42/N.
Tallinn.

Ringkiri.

Kõigile noorte kotkaste malevate pealikele.

Alljärgnevalt saadan Teile käsitamiseks merirühmade noorte kotkaste merirühmade näitlikku töökava ja merirühmade noorte kotkaste järgukatsete nõuded, millised Noorte Kotkaste Peastaabi koosolekul 19. 05. 38. kinnitatud alljärgnevalt:

I. Noorte Kotkaste merirühmade näitlik töökava.

Merinoorkotklus on mõeldud noorte kotkaste erialalise tegevusena. Sellega tuleb arvestada töökava koostamisel, võttes merirühma töökava tavalise noorte kotkaste töö ja liites sellele erialalise meritegevuse. Nagu rühmade töökavade koostamisel kunagi, tuleb arvestada liikmeskonna huvidega, kohapealsete vajadustega, koosseisu edasiviimisega järgukatsetes ja kohapealsete väärt-üritustega kaasaminekuga.

Samuti kui noortel kotkastel, esineb ka merirühma töökavas jaotus kahte ossa: 1) praktiline oskuste õppimine ja 2) teoreetiline oskuste õppimine. Esimene osa algaks 1. maist ja kestab kuni 1. okt. Teine osa 1. okt. kuni 1. maini.

Vastavalt sellele seisukohale tuleb merirühmade töökava koostamisel arvestada järgmise näitliku jaotusega, iga kuu jaoks:

M a i.

- Suvehooaja pidulik avakoondus, koos paadi vettelaskmisega. Piduõhtu.
- Sõupaadi üksikosade tundmaõppimine praktiliselt.
- Roolide tundmaõppimine. Roolide tähtsus, rooli osad, koostöö ja roolide liigid — praktiliselt.
- Lippude tundmaõppimine. Lippude kandmine merel — praktiliselt.
- Tervituse viisid merel — praktiliselt. Sõudeharjutused, ühe ja kahe aeruga sõudmine, sõudekomando.
- Siluettide raamatu käsitamine praktiliselt.
- Sõupaadiga merele mineku ja randumise harjutused tuulise ilmaga.
- Pühapäevased õppe-väljasõidud kas

lähedasele saarele või rannikule. Väljasõidu päeval võiks läbi võtta praktilisi telgi ja onni püstitamisi, rivi alal joondumine, pöörded, marssimine lauluga. Samuti tuleks väljasõidu päevadel harrastada kergejõustikku, mänge ja lauluharjutusi.

- Osavõtt merenduse- ja kodukaunistamise päevadest.
- Vormide muretsemine ja korraldamine.

J u u n i.

- Sõudeharjutused vilunud juhi juhtimisel.
- Sõupaadi varustus ja paadi korrahoid.
- Roolid, lipud, tervitusviisid merel uuesti läbi võtta — praktiliselt.
- Ujumine.
- Sport, kergejõustik, veepalli, pesapalli, rahvapalli harjutusmängud.
- Rivi alal läbi võtta pöörded, valvel ja vabalt seisud. Tervitused. Esinemine.
- Võidupüha pidustusist osavõtt.
- Ööpäevane laager.
- Ranna korraldamine. Kalasadamasse viiva sõidutee puhastamine ja süvendamine ja märkidega tähistamine.

J u u l i.

- Ujumise ja päästeabinõude käsitamise kursused:
- Ujumis-, veepalli, pesapalli, rahvapalli ja salkadevaheliste sõudevõistluste korraldamine.
- Rühma laager 3—5 päevase kestvusega või maleva/malevkonna laagritest osavõtmise.
- Lõkke-õhtu korraldamine, võimalusel rahalise sissetuleku hankimiseks ja ühtlasi merinoorkotkluse tutvustamiseks.
- Matkad merel ja maal, rühmadevahelise sõpruse süvendamiseks ja oma ümbruse tundmaõppimiseks.

A u g u s t.

- Suuremad vee- ja spordimängud. Rühmadevahelised sõudevõistlused, samuti ujumise, veepalli, pesapalli ja rahvapalli võistlused rühmadevaheliselt. Riietega ujumise võistlus. Näitlik uppaja päästmine ja esmasabiandmine uppujale.
- Matkad merel ja maal. Teiste rühmituste külastamine.
- Katsetele ja erikatsetele ettevalmistamine.

Võidupühaks.

Sult küsiti, noorur: „Nüüd kuhu tõttad siis sina?“

Sa vastasid: „Lä'en võitlema, et kõigil oleks Jumal taevas ja — maa pääl — isamaa!“

Kesk innukat koolitööd, kui pühendasid oma eluideele kehvad õpilaspäevad ja unekasinad ööd, kui janunev hing jõi teaduste nektaari — tuli sõnum: „Surm peab pillerkaari! Ta tulnud vaheda relvaga, hävitab paleused, Jumala ja — laostab isamaa!“

Lõid raamatu kinni. Kaame oli nägu. „Mis julm tegu, sa julged hävitada mu isamaa!“

Sulgus koolimaja uks. Nooruse vaimustustule leekides juba takti tagus marsi saatel noorsõduri samm... Lihastesse nagu imevael kogunes ramm... „Su

käsi ei relva ega lippu hoides väsi. Lahingusse! Ei kardä Surma!“ — — —

Verega kirjutati Vabadusleping. Aate verega ristiti sangareiks noori isamaa poegi... Kerkisid kääpad...

Siis lehvisid rahupalmid, voogasid lipud. Hõisati vabaduslugu, et jälle vaba oli eestlaste sügu.

Leekisid raksuvad, määratud urituled... Teie — sangarite — nimed raiuti graniiti ja marmorisse. Usume teie surematusesse!

Ja kui koolimaja seinal säravad kuld-tähed, mille all seisame leinal, siis, noorur-sangar, tea sa:

On Jumal taevas ja — maa pääl isamaa!

Olga Sass.

— Materjalide muretsemine mudelite ja õppevahendite jaoks (sammal, konnakarbid, sarapuukepid jne.).

September.

- Matkad. Välimängud, nagu orienteerumis- ja luuremängud. Samuti ka veepall, pesapall, rahvapall ja muud sarnased.
- Katsed ja erikatsed.
- Materjalide muretsemine mudelite ja õppevahendite jaoks (ehitada tuletornid, sõjalaevad liigituse järgi jne.).
- Peo ettevalmistus.
- Paadi talvekorterisse asetamine.
- Ettevalmistusi „Alati Valmis!“ võistluseks.

Oktoober.

- Talvise hooaja avakoondus, ühtlasi uute liikmete vastuvõtmine.
- Tunnustusväljendite saamiseks esitamine.
- Rühma talvise töökava koostamine.
- Ülevaate omamine meresõidu ajaloo- st.
- Sõude-, purje- ja aurulaevade ajastud (valguspiltidega).
- Välimängud, laulu ja orkestri harjutused.

- Teemärgid väljas — praktiliselt.
- Ettevalmistusi „Alati Valmis!“ võistluseks.
- N. K. aastapäeva aktuse ja peo ettevalmistus.
- Sügisene koduümbruse kaunistamine.
- Rühmale kodu soetamine, kodu jaoks mõõbli valmistamine (sarapuukepidest jne.).
- Mudelite ja õppevahendite valmistamine.

November.

- Ülevaate omandamine eestlaste meresõidu ajaloo- st, muistseist esivanemaist alates, tänapäeva omariiklusega lõpetades (valguspiltidega).
- „Alati Valmis!“ võistluse läbiviimine.
- Vormide korraldamine ja muretsemine aastapäeva aktuseks.
- Aastapäeva aktus ja pidu-õhtu, mille sisetulek läheb telgi või paadi muretsemiseks või parandamiseks.
- Suuskade valmistamine.
- Loomade ja lindude eest hoolitsemine, söögilaudade ülesseadmine.
- Mudelite ja õppevahendite valmistamine.

- Rivi — esinemine ja kõik eelmine korrata.
- Mänge, laule ja orkestriharjutusi.

D e t s e m b e r.

- Rühmale paadi või telgi muretsemise ettevalmistusi.
- Suusatamine. Suusamatkad. Suuskade valmistamise ja määrimise kursused.
- Igasuguste tarbeasjade valmistamine (küünlajalad, tindipoti alused jne.).
- Loomade ja lindude eest hoolitsemine jätkub täie hooga.
- Uisutee korraldamine. Jääpalli meeskondade moodustamine ja harjutusmängud.
- Jõulukoondus, koos jõuluvana ilmumisega. Mõnele vaesele jõulurõõmu valmistamine.
- Sõjalaevastiku järjestus (valguspiltidega).
- Merevabaduse mõistest, selle tähtsusest meie kodumaale.
- Rivi, mängud, laulud ja orkestriharjutusi.

J a a n u a r.

- Rühmale paadi või telgi muretsemine.
- Ujuvabinõude liigitused. Sõja- ja kaubalaevad (valguspiltidega).
- Oleks hea, kui seks ajaks jõutud valmistada sõjalaevade mudelid.
- Suusatamiskursused, matkad suuskadel.
- Jääpalli, uisutamise ja suusatamise võistlused.
- Male- ja kabeõhtud.
- Tutvumisõhtud vanematele ja külalistele.
- Uisutee korrashoidmine.
- Lindude ja loomade eest hoolitsemine.
- Aktus vaherahu aastapäeval.
- Rivi, mängu ja laule. Orkestriharjutusi.

V e e b r u a r.

- Rühmale paadi või telgi muretsemine.
- Kõigi pesakotka ja meripesakotka teadmiste kordamine.
- Ettevalmistus katsete ja erikatsete jaoks.
- Seljakottide valmistamine, ühised tööõhtud, võib-olla naiskodukaitse juhtimisel.
- Peo ettevalmistus.
- Suusamärgi võistlused.
- Vabariigi aastapäeva pidulik koondus, koos pühaliku töötuse andmisega.
- Lindude ja loomade eest hoolitsemine, lindude pesakastide valmistamine.
- Rivi, mängu, laulu õhtute korraldamine, millest palutakse osa võtma ka vanemaid ja muid kutsutud külalisi ja noori.

M ä r t s.

- Rühmale paadi muretsemine.
- Kõige kordamine, mis meriõppealalt läbi võetud.
- Katsete ja erikatsete sooritamine.
- Tunnustusväljendite saamiseks esitamine.
- Signalisatsiooni tarvidus merel.
- Loomade, lindude eest hoolitsemine.
- Kuldnokapuuride üleslöömine, ühtlasi sel puhul meeoleoline koosviibimine, koos vanematega.
- Peo ettevalmistus, mille sissetulek läheb kas paadi, telgi või paadivarustuse soetamiseks.
- Rivi, laule ja mängu. Orkestriharjutused.

A p r i l l.

- Rühma paadi remont, kordapanek merre lükkamiseks.
- Paadi varustuse soetamine.
- Spleisid, otsa ja jätku jaoks.
- Kalameeste seltsi eluga tutvumine.
- Signaliseerimise harjutused semaforis.
- Peo ettevalmistus.
- Rivi, mängu, laule.

(Järgneb.)

Tellige ja lugege

„Kaitse Kodu!“

Lõkkevestlus sõjasangarist.

Kotkajuht Albert Seppel.

See oli siis, kui Vabadusristi Vennad oma traditsioonilist igaaastast koosviibimist pidasid meie maakonnas. Nad korraldasid ringsõidu autodel, sest meie maakonna sangarid tahtsid lahingukaaslastele näidata kodumaakonna kaunidust, et kaugemalt tulnud kangelased võivad lähemalt tutvuda sellega.

Lõunaeine valmistati kangelastele kodumajanduskoolis. Sinna pidid kõik kogunema veidikeseks puhkama ja muljeid vahetama. Sinna pidid kogunema ka ümbuskonna noored, kodutütred ja noored kotkad, et oma silmaga näha sõjasangareid, neid tervitada ja tänada kodumaa vaenlastest vabastamise eest. Lilli pidid noored neile tänutäheks rinnale kinnitama. Salajases südamesopis aga lootsid mitmed, et kuulevad sangareilt lugusid Vabadussõjast.

Elas siis seal üks väike vahva poisu, Atsiks teda hüüti, ja tema õde Helgi. Väikesed nad olid alles, aga ikka juba päris tublid lapsed, kellel mõlemal terve talv kooliteed rõõmuga sõtkutud. Atsi oli noorem, aga et Helgi sügisel pidi kooli minema, ei tahtnud Atsigi temast maha jääda. Vanemadki arvasid, et ehk ongi parem, kui mõlemad on ühes ja samas klassis ning üks aitab teist. Ja ilusasti läkski neil. Viisid kevadel vanemaile hea koolitunnistuse koju.

Lisaks koolitöödele oli Atsil sooritatud veel haukapoja katse ning Helgi oli VI järgu kodutütar. Kui siis Vabadusristi Vendade külaskäik lähenes, toodi mõlemale teade, et tulgu kodumajanduskooli — sangareid tervitama.

Rõõmsas ärevuses oodati suursündmust. Atsi oli lausa õnnes, et tema võib korraga näha nii suurt hulka kangeid mehi, ja ta lootis neilt kuulda palju ilusaid kangelaslugusid, sest neid ta armastas üle kõige. Helgi aga oli mures, et kust saada küllalt ilusaid lilli, mis oleksid kohased kangelastele annetamiseks.

Agas kui see suurpäev saabus, alles siis meenus, et polnudki teada, mis kella ajal sangarid saabuval. Teatetooja oli selle unustanud. Küsima minna peeti hiliseks ja isa-ema arvasid, et egas lõunaele ikka enne kella kahte tulla.

Lapsed olid ärevil. Vaatasid kella iga kahe minuti järel ja tahtsid muudkui minna, aga ema ei lubanud. Ütles, et lilled närtsivad ära, kui neid sooja ilmaga nii vara noppida. Kangelaste närtsinud lilli viia — see ei sobinud, seda taipasid lapsed pikema jututa kohe. Pidid siis kannatama.

Agas nende lillede pärast tuli veel pikka juttu. Helgi tahtis viia nende ainsa roosipuu punased õied, aga Atsil oli suur mure, et kust saada musti lilli. Tema oli nimelt põhimõtetega mees, kes kõike tahtis teha järjekindlalt ning loogiliselt põhjendatult. Sõjasangarid olid kodumaa vaenlastest vabastades andnud meie sinimust-valgele lipule lehvimise õiguse, ei tohtinud siis ka sangareile annetatavad lilled olla teissugused. Agas musti lilli polnud saada kuskilt, ehkki Ats küll kõik nuputamised nuputas ja mõtlemised mõtles. Isegi vanemad ei teadnud siin nõuksabiks olla. Siniseid — jah, neid oli, sest rukkililled olid just parimas õitsemise hoos, samuti oli ka valgeid karikakraid külluses, aga musti... Isa ettepanekul lepiti siis kokku, et jätkub kahestki lipuvärvist, sest kolmanda märkimiseks leidub musta mulda kõikjal.

Riietuti. Kell üks mindi lilli noppima. Helgi korjas valgeid karikakraid, Atsi siniseid rukkililli. Agas kui nad just noppisid, vurises mööda üks auto. Seda ei märgatudki, aga kui sellele järgnes teisi terve rodu, mis kõik olid täidetud lõbusate meestega ning ehitud lippudega, — siis taipasid lapsed, et nende ajaarvestuses oli viga sees. Pisteti siis kiiresti punuma, mis jalad võtsid. Agas jõuab laps siis võidu joosta autoga. Ligi kaks kilomeetrit oli minna. Kui lõõtsutamine läks liiaks, jalakesed väsisid, kaelarätt hakkas hõigisel ihul hõõruma ja ilus kollase tutiga müts tundus hirmus kuumana, siis oli Helgil nutt varaks ja ta tahtis tagasi pöörduda. Atsi oli siiski vahvam ega langenud nii kergesti tujust. Tema tahtis alustatud teekonna lõpule viia, nagu see haukapojale aiva on sobiv. Lohutas Helgiki, et vähemalt selleks ajaks jõuavad pärale, kui sangarid edasi sõitma hakkavad, ja seegi on midagi. Astusid siis hoollega edasi.

Higistena ja väsinult jõudsid kodumajanduskooli õuele. Nägid veel, kuis viimased inimesed õuelt astusid kooli peahoonesse. Aeldi nad astusid edasi, kuid sisse minna ei julgenud. Tõmbusid sirlipuhma taha, korraldasid teineteise kaelarätti ja olid nõutud. Aiavärv oli valla ja nagu meelitas sisse astuma. Süda oli kurb. Kuidas sa lähed nüüd koju ja ütled, et pole kedagi näinud, pole kedagi saanud tänada ega kellelegi lille rinnale kinnitada! Ning Helgi ei saanudki teisiti, kui senini tagasihoitud nuuksed tungisid rinnast ohjendamatuult esile. Istus ühe suure puu alla ja nuttis valusalt, vaigistamatult nuttu. Atsi katsus teda lohutada, kuid varsti ei suutnud isegi enam vastu pidada — vägisi kippusid pisarad silmi. Ja nii nad siis nutsidki seal, need kaks väikest. Ja see oli paremgi, sest teate ju teiegi, kuidas see südant kergendab, kui kurbuse saab sealt pisaratega ära pesta.

„Mis teil viga on, lapsed?“ kuuldus äkki sõbralik küsimus. Lapsed ehmusid. Atsi suutis ennast kiiremini koguda, kuid Helgi kurbus oli ta pehmele südamele liialt ränk, kaua pidi ta pingutama, enne kui suutis rahuneda. Seal oli sõbraliku välimusega võõras mees. See istus nende juurde murule ja küsitles nii kaastundlikult nende kurbuse põhjust, et Atsi kohe ei saanud teisiti, vaid pidi ära jutustama terve selle loo. Ja võõras naeratas heatahtlikult ning ütles, et sellepärast ei maksakski nii väga kurvastada, sest seda asja saab veel parandada. Ja siis sosistas Helgi, kes võõrast salakesi uudishimulikult oli silmitsenud, Atsile kõrva: „Vaata, mis sellel rinnal on!“ Aga Atsi tundis kohe, et see oli Vabadusrist. Krapš! oli ta püsti ja tervitas, nagu see on säärasel puhul sobiv noorhaukale. Ning ta süüdisus tuli tagasi. Ta taipas, et see ongi üks neist sangareist, kelle pärast ta siia tulnud. Südilt ta kinnitas oma rukkilille kangelse erariietel ilutseva Vabadusristi kõrvale. Ise ütles: „See on meie riigilipu auks, meie sinise taeva tähendamiseks! Helgi, pane sinagi nüüd oma valge lill siia!“ Ja kui Helgi seda tegi, ilma et sõnakestki oleks sõandanud öelda, lisas Atsi: „Aga musta lille meil ei ole, ja seda pole tarviski, sest isa ütles, et musta mulda on igal pool. Ja mina arvan, et polegi vaja täna Eesti murerikast minevikku meelde tuletada, kuigi meil musti lilli oleks.“

Võõras näis olevat liigutatud. Ta hääl nagu veidi värises, kui ta käskis lapsi jälle murule istuda. Ning siis ta võttis Atsilt terve selle rukkilillekeste kimbu,

vaatles nende sini-siniselt säravaid õiekorvikesi ja hakkas jutustama.

„Imelik, kuidas see kõik nüüd nii selgesti tuleb mulle jälle meelde. Sest on ju lägi kakskümme aastat tagasi, kuid näen seda nii selgesti, nagu sünniks see kõik täna uuesti.“

Võnnu all olime. See oli liikuv partisansõda, kus varjenditeks kasutati looduses leiduvaid esemeid ja puudusid hoolsalt valmistatud kaevikud. Olime metsa veerel kesapõllul. Paigutasime oma kuulipilduja kraavikaldale, kust see valitses tervet eelolevat väljakut. Palav päev oli nagu tänagi. Päike paistis ja lõoke sillerdas nii hõbeselgel häälel meie kohal õhus lehvides. Lamasin selili ja vaatlesin seda väikest linnukest, kes ise vaevu väikeste punktikesena paistes laulis nii valju ja ilusat viisi, et see laul mind kandis sadade kilomeetrite taha, koju, omaste juurde, enda põllule. Unustasin siis sõjaraskused, mured ja kõik muu. Tundsin, et veel paistab mitmeaastasele vaenule vaatamata Jumala armas päikene ja tema linnukene rõõmustab sõdurit vaenuväljal. Ning see lõokese laul, mida viimastel aastatel sõjamüürinas olin kuulnud nii harva, andis mulle uut julgust, jõudu ja püsivust, hajutas kahtlused ja kinnitas lootust. Tundsin, et olen väljas õige asja kaitseks, oma isamaa eest, väljas meie põlisvaenlaste vastu. Ja kui ka need on võidetud, siis tuleb rahu. Rahu, mil igaüks võib jälle tagasi pöörata oma töö ning omaste juurde, elada rahus ja armastuses ning hakata ehitama oma koda, oma riiki ja alata uut õnnisturikast elu oma rahva kasuks.

Siis äkki hakkasid püssid raksuma. Vaenlane lähenes. Rünnak. Panin tegevusse meie kuulipilduja. Aga kaua see ei tegutsenud, vaid lakkas töötamast just siis, kui ta abi oli kõige hädalisemalt vaja. Üks vedru temas oli murdunud. Ja vaenlane üha lähenes. Mul polnud aega vaadata, mis sünnib ümberingi, vaid võtsin meelheitva kiirusega lahti kuulipildujat, et purunenud vedru asendada tagavaraosaga. See polnud kerge. Mõttes oli kõik juba korras, et abistada teisi, vendi, kelle püssid ükski olid abitud vaenlase ülevõimu vastu, aga teos ei läinud see nii ruttu. Ärevuses käed ei toiminud küllalt osavalt. Kuulsin võitluse kõra üha lähenevat. Siis jälle nagu kaugenavat. Keegi nagu hõikas mind...

Ja siis — klõps! vedru oli paigal, relv koos, tegutsemisvalmis. „Anna padruntlint!“ Aga andjat ei olnud. See magas viimast und. Ümber vaadates nägin, et

Koduvalla langenud kangelaste mälestuseks.

Koduvalla kangelased,
vennad vaprad, ohvrimeesed.
Teie ühishaua juures,
tänutunde leegis suures,
seisame, me noored, valvel.
Ühiselt kõik vaikselt palves.
Vabal kodumaal.

Teie, vabaduse toojad!
Vaba Eesti kodu loojad.
Töite ohvriks oma vere.
Lootes, et kord Eesti pere
jälle vabalt, õnnes elab.
Vaba eesti keel kord kõlab
kaunil kodumaal.

Lauldes isamaale oodi
elu noor nii ohvriks toodi.
Sõdur, muie huulil, langes.
Teine õnneuimas rauges.

Ainult üks te soov, te hüie.
Üks te kõigi püham püie:
„Vaba kodumaa!“

Võrratu teil tõesti vahvus.
Vaenlanegi sellest ehmus.
Näe, siis ida taevatelgil,
nagu purpur kaunil helgil.
Mängles päiksekiirte valgus,
Saabus koiduaja algus
kaunil kodumaal.

Kangelased, võidutoojad.
Tervitused härdad, soojad.
Teie hauavillu kostku
linnulaulud. Päike paistku.
Kangelased, kodumaa
iaal teid ei unusta!

Laine Roosaar.

Kambjas, 22. mail 1938. a.

olen ihuüksi kraavis ja vaenlane läheneb
võidukindlalt mõnekümne meetri kau-
gusel.

Muutusin nagu teraseseks. Tundsin,
et nüüd on minu tund. Mu elu suurim
tund, kuid võib-olla ka viimne. Ja kui
siis padrunilindi sain käiku ja päästi-
kule vajutasin, ei olnud ma enam ini-
mene, kellel alles mõne minuti eest olid
meeles kōdu ja omaksed, vaid olin osa
oma kuulipildujast, külm nagu teras.
Meil oli täita ühine ülesanne — takistada
rinnakut, anda võimalus vendadele enda
korraldamiseks ja uueks vastupanuks. Ja
oma kuulipildujaga kahekesi tegime te-
rase töö. Vaenlane peatus, kõikus, taga-
nes ja seljatagant kuuldusid vendade
hõiked.

Ning siis ei mäleta ma tükist ajast
enam midagi. Midagi on nagu vahepealt
katkenud, puudu. Aga kui ma jälle mi-
dagi hakkasin märkama ning silmad ava-
sin, siis oli kõik nii imelikult sinine, just
nagu taevas oleks minu juurde maha
tulnud ja mind oma sinisesse hõlma võt-
nud. Ma ei suutnud kuidagi mõista, mis
see on. Aga siis taipasin, et laman kesap-
õllul ja sinine rukkilill oma õiekorvi-
kestega on mu silmade kohal. Ning
kõik, mida nägin, oli sinine ta siniseist
õielehekestist.

Ja nüüd, kus sina, väike poisu, tood
mulle kingiks sinise rukkilille, tuleb see
kõik mulle jälle meelde. Tunnen, et tae-
vas selleks meie musta mulla kaudu lae-
nab oma sinisust rukkilillekesele, et see
meie pilku sunniks tänutundes tõstma
üles taeva poole ja meie sini-must-valge
lipu poole, ning meenutaks, et neid tuleb
pidada kõigest muust kallimaks.“

Atsi ja Helgi kuulasid sõjasangari
jutustust hinge kinni pidades. Siis sar-
nased nad ongi, need kangelased! Liht-
sad, armsad mehed. Hõbeläiget on neil
juukseis ja nii lihtsalt ning armsalt nad
kõnelevad enda suurtest tegudest. Ei ole
selleks vaja uhket mundrit, et meest teha
kangelaseks. Siin, säärane lihtne ta on,
ja ometi on ta nii võrratult palju teinud
me vabaduse heaks. Nii mõtlesid lapa-
sed ja nad unustasid need teised seal
saalis, vaatlesid vaid aukartuses seda
ühte, kes nendega nii koduselt oli kõnel-
nud, ja südamekesed olid neil täidetud
aukartusest ning lugupidamisest selle
vastu, et sõnakestki ei saanud lausuda.

Aga siis hakkas saalist sõjasangareid
ja muid inimesi parvedena väljuma. Üks
rühm suundus nende poole. Neid oli
mitu meest, kõik vabadsuristidega ehi-
tud. Ühe suure pika mehe nende hulgas
lapsed tundsid ajalooraamatus nähtud

Ole valmis kodu kaitseks!

Noorsangar, kindlusta isade vaeva —
 Su kättevõideldud vabadust;
 Künna ja külva, soid-rabased kaeva,
 Loo kõikjal elu ja edustust...
 Töötaheline, murdmata,
 Sa karmi loodust kartmata
 Ehita kalevite kodu!
 Rahvuslist aadet, mis riiklikult õige,
 Jää kandma põleva tunglana,
 Hinnates isade maad üle kõige,
 End tundes põlise rahvana...

See vaim meid saatis, ühendas,
 Kui sõja-oht maad ähvardas:
 Kindluseks muutus meie kodu.
 Oleme võrsunud jõuliseks rahvaks,
 Et iseolemist määrata;
 Isade verega ristitud vahvaks,
 Käes relv ja tööriist nüüd korraga...
 Kui vaenu-aeg peaks korduma,
 Ei ükski meist jää kõhklema —
 Oleme valmis kodu kaitseks!

J. Kadastik.

pildi järgi, see oli kolonel Parts. Selle juurde viis kangelane lapsed ja jutustas nende hilinemise ning kurvastamise loo. Ja kõik sangarid, olgugi et neil oli rinnas juba nii palju ilusaid lilli ja üllaid roose, lasksid Helgit ja Atsit sinna kinnitada nende lihtsaid karikakraid ja rukkililli.

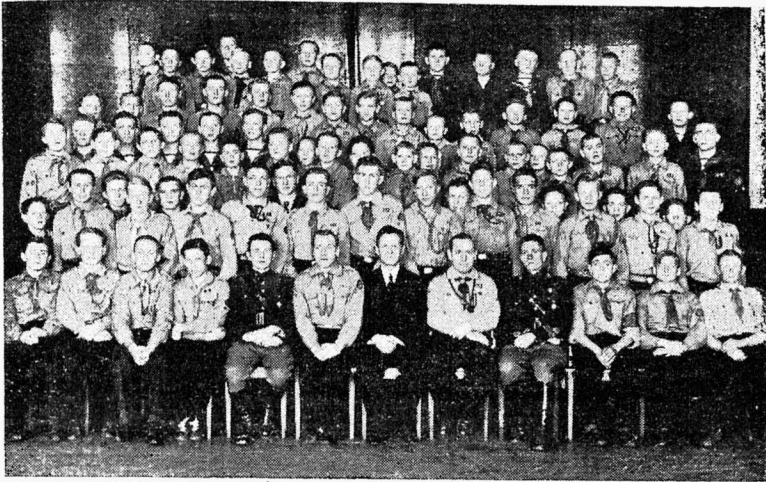
Kõik see, mida lapsed seal siis pärast nägid ja kuulsid ja kangelaste ärasaamisegi ülev pilt ei püsinud Atsi ja Helgi hinges nii püsivalt, kui selle sõjasangari lihtne jutustus, kelle nimegi nad ei teadnud. Muu ununes varsti, aga seda lugu

nad jutustasid kodus vanemaile esimesena, jutustasid hiljem teistele noortele, endi õpetajaile ja minulegi. Ja minu kaudu olete nüüd teiegi seda kuulnud. Loodan, et see jutustus jääb teiegi meelde püsima, sest niikaua, kuni meie noorte hinges püsivad lood Vabadussõja sangaritest, niikaua kuni neid lugusid peetakse teistest kallimaks ja pühamaks, niikaua põleb ka teie hinges armastus meie kalli kodumaa vastu, mis sunnib teidki valmis olema suurte tegude tegemiseks, kui kodumaa seda peaks kunagi nõudma.

NK Võru Maleva Linnaümbruse malevk. staap.
 Istuvad vasakult: abivanem J. Teder, malevk. vanem H. Narusk ja malevk. pealik lpn. H. Rebane. Seisavad vasakult: abipealik S. Klaossen ja lippur V. Raidla.

NK Viru Maleva Jõhvi salgapealikute koolist osavõtjaid.

Istuvad alates paremalt 5-ndast: Maleva instr. A. Toome, lektor nk. A. Talvar, koolivanem P. Veevo, lektor nk. V. Pihlaur, komandant ltn. A. Kuuse.

SPORDIVÕISTLUSED PETSERIS.

28. ja 29. mail s. a. toimusid Petseris maleva kergejõustiku võistlused. 29. mail enne võistlusi oli kõigi linnas asuvate kodutütarde ja noorte kotkaste ühine rongkäik läbi linna. Sellele järgnes jumalateenistus suvise tegevuse alguse puhul ja Kalevi rühmale lipu üleandmine.

Spordivõistlustest võttis osa üle 60-ne noore kotka ja 20-ne kodutütre, kes tasavägises võistluses näitasid oma võimeid. Rõõmustaval kombel võtsid võistlustest osa ka äsjaasutatud üksused vene algkoolide juurest. Üks neist — Patskovka haukapere — oli tulnud koguni välja 100%-liselt. Kodutütarde osavõtt spordivõistlustest oli esmakordne ja nagu kohalikud sporditegelased mainisid, siis ka vististi esimesi sellelaadseid üritusi Petserimaal.

Huvi tõstis võistluste vastu Petseris elavate Vabadusristi Kavaleride poolt annetatud neli rändauhinda.

Võistlustes tulid esikohtadele:

D klassis: 60 m jooks: 1) nh. G. Laats — 8,8 sek. (uus mal. rek., end. P. Ivanov 9,0).

Pesapalli kaugusvise: 1) pk. V. Palo — 60,00 m (uus mal. rek., end. P. Ivanov 51,60. 2) pk. J. Palo — 50,15 ja 3) hp. H. Sarapuu 47,10 m.

Kaugushüpe hooga: 1) pk. V. Palo — 4,14 (uus mal. rek., end. enese 3,92 m).

Kõrgushüpe: 1) pk. V. Palo — 1,25 m (uus mal. rek., end. J. Suija 1,20 m).

D klassile väljapandud VR kavaleride rändkarika võitis esimest korda pk. V. Palo Patarei rühmast. Karikat tuleb kaitsta 2 korda järjest või 3 korda vaheldumisi.

C klassis: 60 m jooks: 1) pk. L. Püttsepp — 8,2 sek.

Pesapalli kaugusvise: pk. L. Püttsepp — 60,07 (uus mal. rek., end. A. Helleste 51,95).

Kõrgushüpe: 1) pk. V. Palo — 1,25 m 1,40 m.

Kaugushüpe hooga: 1) pk. L. Püttsepp — 4,58 m.

C klassile välja pandud VR kavaleride rändkarika võitis esimest korda pk. L. Püttsepp Patarei rühmast.

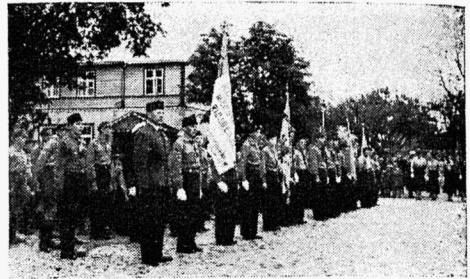
B klassis: 60 m jooks: 1) pk. V. Helstin — 7,6 sek. (uus mal. rek., end. pk. V. Pöder 7,9 sek.).

Kõrgus: 1) pk. V. Helstin — 1,60 m (uus mal. rek., end. V. Pöder 1,45 m).

Kaugus: 1) pk. A. Helleste 5,65 m.

Kuulitõuge: 1) pk. A. Helleste — 10,35 m.

Lääne Malevale annetati lipp.

Malevale annetas lipu Lääne NK ja KT Sõprade Kogu, mille õnnistamine ja üleandmine toimus 26. mail s. a. Vabadusristi Vendade paraadil Haapsalus. Lipu andis malevale üle noorsoo-organisatsioonide peavanema abi kolonel J. Vellerind VR I/3. Paraadist võttis maleva osa 300 noorkotkaga. Samal päeval toimus gümnaasiumi ruumes ka I maleva näitus, milline andis näitliku ülevaate maleva tegevusest ja saavutustest. Näitusest võttis osa üle 50% kogu maleva üksustest.

Lossi-aias kavatsetav lõkke-õhtu peeti vihmasel ilmal tõttu gümnaasiumi saalis,

kus tuleperemehe ülesandeid täitis edukalt Sõprade Kogu abiesimees Olev Reintalu. Lõkke-õhtu aktuse osas toimus aastapäeval annetatud tunnustusväljendite üleandmine kolonel J. Vellerinna poolt.

Üldiselt õnnestus lipupäev täielikult ja jättis kõigile osavõtjatele parima mulje.

Pildil: 1. Lääne Maleva lipu õnnistamine malevkonna vanema praost J. MUTT'i ja malevkonna pealiku õpetaja K. KÜTT'i poolt.

2. Maleva paraadrivi. Esiplaanil frentsis maleva pealik H. Roosimägi ja maleva uus lipp.

Kettaheide: 1) pk. A. Helleste — 26,46 m.

B klassile väljapandud VR kavalерide rändkarika võitis esimest korda pk. A. Helleste Patarei Ringist.

A klassis: 100 m jooks: 1) pk. N. Tammik — 12,8 sek.

Kõrgushüpe: 1) kp. R. Saarva — 1,65 m.

Kaugushüpe: 1) pk. V. Pöder 6,27 m (uus mal. rek., end. R. Saarva 5,37 m).

Kuulitõuge: 1) kp. R. Saarva — 13,42 m (uus mal. rek., end. samalt 12,45 m).

Kettaheide: 1) kp. R. Saarva — 31,98 m.

A klassile väljapandud VR kavalерide rändkarika võitis esimest korda pk. N. Tammik Petseri Kotkaringist.

Kodutütarde poolt saavutati järgmisi tagajärgi:

C klass: 60 m jooks — 1) E. Kuslapuu — 10,1 sek., 2) V. Breedis ja 3) N. Mets.

Kõrgushüpe: 1) L. Saluoja — 0,95 m, 2) L. Pihus ja 3) L. Vare.

Kaugushüpe: 1) V. Breedis — 3,16 m, 2) E. Kuslapuu ja 3) L. Pihus.

B. klass: kõrgushüpe: 1) N. Haljandi — 1,10 m, 2) E. Plink ja 3) S. Vilde.

Kaugushüpe: 1) E. Plink — 3,63 m, 2) N. Haljandi ja 3) S. Vilde.

Väljavõte NK Vanema käskkirjast nr. 111.

Tallinnas 24. mail 1938. a.

§ 1.

Tervitan kõiki noori haukaid, noori kotkaid ja nende juhte Noorte Kotkaste organisatsiooni 8. aastapäeval ja soovin edu ja õnne edaspidiseks tööks ja kõiki-deks elolevateks ettevõteteks.

§ 9.

Vabastan Noorte Kotkaste Harju Maleva pealiku kohalt Olev Reintalu ja kinnitan samale kohale senise maleva pealiku abi, pealiku ajutise kohusetäitja major Mihkel Kulasalu, mõlemad arvates 1. maist s. a.

Vabastan noorte kotkaste maleva instruktori kohtadelt: Harju Malevas noortemagister Voldemar Kulasalu, arvates 1. maist s. a. ja

Tartumaa Malevas noortemagister Valter Hiir'e, arvates 1. aprillist s. a., mõlemad omal soovil.

§ 11.

Kinnitan noorte kotkaste maleva pealiku abiks: Harju Malevas noortemagister Voldemar Kulasalu, arvates 1. maist s. a. ja

Tartumaa Malevas noortemagister Valter Hiir'e, arvates 1. aprillist s. a.

J. Maide,
Vanema kt.

J. Tedersoo,
Peastaabi ülem.

Väljavõte NK Vanema käskkirjast nr. 112.

Tallinnas 13. juunil 1938. a.

§ 2.

Vabastan Noorte Kotkaste Järva Maleva vanema abi kohustest Mihkel Hansen'i, arvates 01. jaanuarist s. a. ja pealiku abi kohustest Richard Leetoja (Leeben'i), arvates 20. maist s. a., mõlemad elukoha muutmise tõttu.

Kinnitan sama maleva vanema abi kohale Järva maanõuniku Voldemar Tartu, arvates 01. juunist s. a.

§ 3.

Rühmadevaheline „Alati Valmis!“ võistlus 1938. a. viia läbi 1937. a. võistlusmääruste alusel sama aasta võistlusaladega, millised avaldatud Noorte Kotkaste Peavanema käskkirjas nr. 97 §§ 7 ja 8, võttes sisse alljärgnevad muudatused:

Käskkirja nr. 97 § 7 punktid 7, 10, 15 ja 25 kehtetuks lugeda ja asendada järgmiselt:

P. 7. Võistlus peetakse üleriiklikult võistluse Noorte Kotkaste Vanema käskkirjas väljakuulutamise päevast kuni võistlusaasta 10. novembrini. Võistluse läbiviimine peab toimuma 1 kuni 4-jal üksteisele järgneval päeval.

P. 10. Kui ka järelevõistlemiseks lubatud ajavahemiku jooksul ei ole võistelnud kõik rühma liikmed, tuleb jagada rühma punktide kogusumma keskmise saamiseks kõigi võistlusõiguslike liikmete arvuga, kes on sel ajal rühma nimekirjas, vaatamata, et üks või enam liiget ei võistelnud ükskõik millisel mõjuval põhjusel.

P. 15. Peavahekohtunik vastutab võistluse tingimustekohase läbiviimise ja nõutava protokolliga koostamise eest, milleks protokollis näide käesolevale käskkirjale ligi lisatud. Protokollis nõutud andmed peavad olema täpsed, eriti sünni ja rühma vastuvõtmise aja kohta. Täiesti keelatud on kustutused ja kraapimised, kuna parandused peavad kinnitatud olema peavahekohtuniku poolt.

P. 25. Peastaabil on õigus ühe kuu jooksul pärast võistlusprotokolliga kättesaamist kontrollida rühmade või üksikute noorte kotkaste resultaate vastava maleva instruktori juuresolekul. Kontrollimisel saavutatud resultaat peab olema vähemalt 80% võistlusprotokollis näidatud saavutusest, vastasel korral tühistatakse selle rühma või noore kotka resultaat. Kontrollimise õigus samal alusel on ka maleva staabil.

J. Maide,
Vanema kt.

J. Tedersoo,
Peastaabi ülem.

UUSI LIPPE SAAREMAA MALEVAS.

NK Saaremaa Malevas alustati käesoleval aastal lippude muretsemise aktsiooniga. Senini on valminud ja üle antud 5 lippu: Leisi malevkonna ja Leisi, „Vesse“, Kuressaare I ja Uuemõisa rühma lipud. Lippude üleandmise puhul korraldati kohtadel suuremad noorte pidupäevad, milledest osa võttis suurel hulgal ümbruskondade elanikke. Võidupühal tulevad üleandmisele veel: „Viikingi“ ja „Vikerlaste“ merirühma ja Tagala ja Randvere rühma lipud.

LÄÄNE-SAAREMAA NOORTEPÄEV ÖNNESTUS.

22. mail korraldati Lümandas Lääne-Saaremaa noortepäev, millest osavõtt kujunes väga arvuliseks. Kohal olid kõik koolid, noorteorganisatsioonid ja suurel arvul külalisi.

Korraldatud spordivõistlustest võtsid osa ka noored kotkad võites ülekaalukalt noorteorganisatsioonide vahelise teatejooksu. Peale selle saavutati kolmevõistluses kaks esimest kohta. Noortepäevast võttis osa ka noorte org.-ide peavaanema abi kol. J. Vellerind.

LAAGREID SAAREMAA MALEVAS.

Käesoleval suvel korraldatakse NK Saaremaa Malevas suuremal arvul rühmade laagreid. Seniste andmete järele tulevad laagrid korraldamisele vähemalt 20 kohas. Suuremaid laagreid ja ettevõtteid peale võidupüha pidustustest osavõtu ja suurema kogunemise Kuresaare lippude üleandmiseks ei korraldata. Suurimat tähelepanu pööratakse ujumise ja kehalise kasvatuse aladele. Peale selle käsitletakse veel matkamisega ning vanemate poiste organiseerimisega seoses olevaid küsimusi.

„Kotka“ 1937. a. aastakäik

on väärtuslikuks käsiraamatuks igale noorte kotkaste juhile. Kotka 1937. a. aastakäiku on piiratud arvul saadaval ajakirja talituselt hinnaga à kr. 1.50

Väljaandja: NK Peastaap. Vastutav toimetaja: G. Reial.

Toimetuse nõukogu: kol.-ltn. P. Asmus, prof. E. Ein, prof. J. Köpp, koolide inspektor J. Lang, dir. V. Neggo, prof. A. Piip ja kol. A. Traksmäe.

Toimetuse: H. Treial (peatoimetaja), noortemagistrid V. Hiir (tegevtoimetaja), R. Lahi, K. Liping, A. Ohaka ja E. Tarn.

Toimetuse-talitus: Tartus, Võidu 10, tuba 24, tel. 17-44.

Posti jooksev arve nr. 2133.

Tellimishind: aastas kr. 1.50, 6 k. — kr. 0.80, 3 k. — kr. 0.40. Üksiknumber 15 senti.

Ajakiri ilmub 12 korda aastas.

K. Mattieseni trükkikoda o.-ü., Tartu, 1938.

Ilmus 30. juunil 1938.